

САМОСТІЙНА РОБОТА

ЯК ФАКТОР ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВНЗ

Н.В. Никоненко

*Дніпропетровськ, Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара*

М.Р. Кабанова

Дніпропетровськ, Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

У навчанні відбувається принципова зміна організації освітнього процесу: скорочення аудиторного навантаження вимагає заміну пасивного сприймання інформації зростанням частки самостійної роботи студентів, пріоритети переміщуються з викладання на навчання як самостійну діяльність студентів. Одним із основних показників успішності випускників ВНЗ вважається їхня самостійність, що є запорукою прийняття самостійних суджень і дій у вирішенні як навчальних, так і професійних задач. Отже, і виконуюча діяльність студента (домашня самопідготовка із розширення і закріплення знань та навчальна аудиторна робота), й активна творча робота студента, в основі якої лежать його самостійність, потреба й уміння самостійно мислити, здатність орієнтуватися в новій ситуації, самому бачити питання, задачу і знайти підхід до їх вирішення

У залежності від місця і часу проведення, характеру керування з боку викладача і способу контролю за результатами розрізняють такі форми самостійної роботи студентів:

- самостійну роботу під час основних аудиторних занять (лекцій, семінарів, лабораторних робіт);
- самостійну роботу під контролем викладача у формі планових консультацій, творчих контактів, заліків та іспитів;
- позааудиторну самостійну роботу при виконанні студентом домашніх завдань навчального і творчого характеру.

Систематична, керована викладачем самостійна діяльність стає домінантною, особливо в сучасних умовах переходу до багатоступінчастої підготовки фахівців вищої освіти. Ступінь автономії студента змінюється залежно від складності роботи та етапу навчання. Відповідно на перший план виступає вихідний рівень

самостійності, з яким прийшов абітурієнт у зіставленні з вимогами до випускника вищої школи. У цілому ж, самостійна робота студентів під керуванням викладача є педагогічним забезпеченням розвитку цільової готовності до професійної самоосвіти і являє собою дидактичний засіб освітнього процесу, штучну педагогічну конструкцію організації і керування діяльністю тих, хто навчається.

Таким чином, самостійну роботу студентів структурно можна розділити на дві частини: організовану викладачем і самостійну роботу, що студент будує за своїм розсудом, без безпосереднього контролю з боку викладача (підготовка до лекцій, лабораторних і практичних занять, заліків, колоквіумів тощо). Керування самостійною роботою студентів – це, насамперед, вміння оптимізувати процес поєднання цих двох частин. Основна навчальна робота полягає саме у позааудиторній роботі, коли аудиторна лише спрямовує подальшу індивідуальну позааудиторну діяльність студентів. Перевагою позааудиторної самостійної роботи є те, що студенти виконують її за власним бажанням й оволодівають пріоритетними для себе професійними вміннями, тому вона дає ефективні результати за умови правильної її організації. У цьому зв'язку пропорційність між аудиторними та позааудиторними заняттями викликала підвищену увагу до проблеми організації самостійної роботи студентів у цілому.

Для забезпечення ефективності всіх форм організації самостійної роботи, підвищення мотивації студентів до неї, необхідно впроваджувати новітні шляхи її реалізації та одночасно забезпечувати студентів ВНЗ методичними і дидактичними матеріалами нового покоління.

Таким засобом вважаємо «Глумачний англо-український словник-мінімум з юридичної термінології» [4], оскільки він не лише містить найнеобхідніші англійські та українські терміни для спілкування на теми правового поля, але й мотивує студентів, активізує їхню самостійну аудиторну та позааудиторну роботу. Розпочинаючи роботу над словником, автори виходили перед усім з необхідності його використання у навчальному процесі, отже, до нього повинні бути занесені такі терміни та терміноелементи, які характерні для більшості розділів права (кримінального, громадянського, сімейного, адміністративного тощо).

Під «**терміном**» ми розуміємо слово або словосполучення, що позначає поняття спеціальної галузі знань або діяльності (у нашому випадку – це право). Стосовно «**терміноелемента**», ми розглядали його як компонент, що виділяється у структурі терміна, тобто значуща частина самого терміна, яка обумовлена ознаками поняття, що

виражається термином (зокрема, наприклад, для юридичної лексики особливо характерні греко-латинські терміноелементи).

<p>act <i>n.</i> A law that has been officially accepted by the governing body of a country; <i>e.g., an Act of Parliament in Britain; an Act of Verhovna Rada in Ukraine.</i></p>	<p>акт – закон/постанова/документ, який був офіційно прийнятий керівним органом країни; <i>наприклад, у Великобританії – Акт парламенту, в Україні – Верховної Ради.</i></p>
---	---

Критерії відбору юридичних термінів, яких дотримувались автори у процесі роботи над словником-мінімумом, зводяться до таких:

- чисельна фіксація терміна у первинній словниковій картотеці на першому етапі відбору;
- важливість або особливе значення юридичного термину у системі правових понять того чи іншого розділу права;
- лінгвістичні критерії.

Власне процес відбору термінів та терміноелементів відбувався на основі репрезентативної вибірки з широкого списку навчальної та наукової літератури з основних галузей права, а також відповідної довідникової літератури [1,2,3].

Слід зазначити, що опублікований словник-мінімум містить понад 600 термінів. Окрім цього, базою виступили англійські терміни, структурною особливістю яких є помітна кількість складних термінів, афіксальних, конверсійних, а також, у деяких випадках скорочених форм.

<p>LL.B. [abbrev.] Letters used after the name of a Law graduate, short for 'Bachelor of Laws'. <i>Martina Ward, LL.B.</i></p>	<p>бакалавр права, скорочення. Ці літери вживають після імені бакалавра права, наприклад <i>Мартина Ворда, бакалавр права.</i></p>
---	---

Характерною особливістю можна вважати значну кількість термінологічно переосмислених термінів і навіть запозичених з інших мов. Ця робота виникла як наслідок співпраці правознавців і філологів, серед яких є і носій англійської мови. Безумовно виправданими можна вважати використання калькування, перекладу-тлумачення, а також описового перекладу. Адекватність перекладу забезпечувалась розумінням екстралінгвістичної інформації, закладеної в іноземному терміні.

<p>accused <i>n.</i> A person in a criminal trial who is accused of a crime, the</p>	<p>підсудний, обвинувачений – особа в кримінальному процесі, яка звинувачується</p>
---	--

defendant. <i>The accused was found guilty and fined £500.</i>	у вчиненні злочину. (У цивільному праві використовується термін « відповідач ».) <i>Обвинувачений був визнаний винним і оштрафований на 500 фунтів стерлінгів.</i>
--	--

Загалом, на наш погляд, був повністю дотриманий принцип «комунікативної стратегії» з урахуванням загальної організації принципів вивчення англійської мови для професійних цілей. У словникових статтях подано відомості не лише про реалії правового світу англословних країн (передусім Великобританії та США), але й запропоновано порівняти їх з особливостями правової системи України. Виникає реальна, а не штучна комунікативна ситуація, потреба обговорити такі відмінності зі студентами (або між студентами) англійською мовою безпосередньо на аудиторному занятті.

capital punishment <i>n.+n.</i> The sentence of death imposed as punishment for a crime. <i>Capital punishment for murder was abolished in the UK in 1965 and in Ukraine in 1997. Also called 'the death penalty', 'the death sentence'.</i>	вища міра покарання – вирок смертної кари, смертна кара; виконання смертного вироку. <i>Смертна кара призначалась як покарання за злочин. Смертна кара за вбивство була скасована у Великобританії в 1965 році, а в Україні – в 1997.</i>
---	--

Авторський колектив вважає, що запропонований словник-мінімум одночасно виконує кілька функцій, насамперед медіаційну, нормативну, інформаційну, навчальну, комунікативну та соціокультурну.

high court <i>adj. + n.</i> A court which hears serious civil cases and appeals from county courts: [US <i>Supreme court.</i>] - High Court , [UK] <i>adj. + n.</i> The High Court of Justice consists of the Queen's Bench, Family and Chancery Divisions. It has mainly civil jurisdiction to hear cases of first instance and appeals. It is third in the hierarchy of courts in England and Wales after the House of Lords and Court of Appeal.	Верховний суд – суд, який заслуховує серйозні цивільні справи і апеляцій з окружних судів. - Високий суд правосуддя складається з Суду королівської лави, відділення у сімейних справах та канцлерського відділення. Це суд цивільної юрисдикції, який займається розглядом справ у першій інстанції й апеляції. В.с. є третім в ієрархії судів в Англії й Уельсі після Палати лордів і Апеляційного суду.
---	---

Рекомендований Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, тлумачний англо-український словник-мінімум з юридичної термінології повинен знайти широке запровадження у навчальному процесі, що гостро ставить питання про розробку методики його використання у навчанні англійської мови для професійних цілей студентів ВНЗ.

Список літератури:

1. Brawn Gillian D. Professional English in use / Gillian D. Brawn, Sally Rise. – Cambridge University Press, UK, 2007. – 128 p.
2. Brieger Nick. Test Your Professional English. Law/ Nick Brieger. – Pearson Education Limited, Edinburgh Gate, Harlow, Essex, England, 2006. – 104 p.
3. Krois-Lindner Amy. International Legal English / Amy Krois-Lindner. –Cambridge University Press, UK, 2008. – 320p.
4. Тлумачний словник-мінімум з юридичної термінології (англо-український): Legal Terminology Explanatory Thesaurus (English-Ukrainian) / О.В. Пушкіна, О.Б. Тарнопольський, М.Р. Кабанова, Н.В. Никоненко, П.В. Бредбіер. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2013. – 95 с.